

НЕ ЗНАННЯ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ - НЕ ЗВІЛЬНЯЄ ВІД ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ...

Для того, щоб не повторюватися в своїх текстах і вести предметну розмову про «**Концептуальні засади**»

[звершення земельної реформи в Україні як нової парадигми](#)

» - лише з тими, - хто цілковито усвідомить і погодиться із здобутими мною новими знаннями стосовно земельних відносин і природокористування у світлі вимог чинних норм Конституції України, основні з яких я також виклав в "

Довідці...

" - розданій на Загальних зборах Відділення аграрної економіки і продовольства НААН - **27 лютого 2020 року**

, а також з метою полегшення бажаним - в пошуку даного матеріалу (Довідки), доцільно повторити мою інформацію, викладену на цій сторінці, - 3 березня 2020 року, а саме...

"Оскільки, Наукова доповідь: «Концептуальні засади звершення земельної реформи в Україні як нової парадигми» може сприйматися лише — після усвідомлення вимог чинних норм Конституції України, я виступив 27 лютого 2020 року на Загальних зборах Відділення аграрної економіки і продовольства НААН із співповіддю: «Про деякі нові знання стосовно земельних відносин і природокористування у світлі вимог чинних норм Конституції України (акцент на землях сільськогосподарського призначення)». Для цього було роздано кожному учаснику зборів відповідну довідку." **Ось вона...**

На Загальні збори Відділення аграрної економіки і продовольства НААН (27 лютого 2020 р. м. Київ)

Довідка із питання: «ДЕЯКІ НОВІ ЗНАННЯ СТОСОВНО ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ У СВІТЛІ ВИМОГ ЧИННИХ НОРМ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ» (акцент на землях сільськогосподарського призначення)

У час глобалізації та прискорення деградації природного середовища, виснаження природних ресурсів і зміни клімату, а також зростаючої потреби в продуктах харчування передові держави світу посилюють свій вплив на територіях слабших країн, скуповуючи родючі землі та джерела прісної води. В усіх випадках ці процеси призводять до зuboжіння місцевого населення, послаблення економіки та обезлюднення територій, навіть втрати державності.

Разом з тим багато країн стурбовані домінуванням на їхніх територіях приватної власності на родючі землі, яка може відчужуватися на користь громадян інших держав (іноземців), тому здійснюється пошук конституційно-узаконених механізмів вилучення їх із приватної власності на користь своїх націй.

Зважаючи на ці та інші загрози державотворенню і з метою утвердження (формування) економічно сильної української нації як суверенної і незалежної, демократичної, соціальної, правової, унітарної держави в межах цілісного і недоторканного існуючого кордону України та недопущення будь-яких (внутрішніх чи зовнішніх) антиукраїнських (антидержавних) спроб і дій, українська національна еліта 28 червня 1996 року задекларувала унікальний алгоритм найвищого конституційно права, що діє (має діяти) на всій території України, зокрема інститут права абсолютної власності (володіння, користування і розпорядження) Українського народу (всіх громадян) на землю та її природні ресурси як на природні об'єкти, а також інші узгоджені норми як норми прямої дії, – в розвиток яких повинні прийматися всі закони і нормативно-правові акти.

Нажаль, через гібридний антидержавний спротив і невиконання органами державної влади своїх повноважень впродовж чверть століття, до цього часу не здійснено повноцінну інституалізацією статей 13, 14, 41 Конституції України і не звершено земельну реформу, що й спричинило існуючий стан, особливо на-селі.

Штрихи з новітньої історії земельної реформи, або деякі аналізи для «рецептури»...

Щоб перешкодити українцям реалізувати декларовані (16.07.1990) наміри державного суверенітету, комуністи звузили земельні перетворення в Україні – до аграрних, а після проголошення незалежності (24.08.1991), ускладнюючи рух молодого держави до суверенітету, зловмисно втілили (30.01.1992), – поряд із державною і приватною власністю – ще й надуману третю форму – «колективну власність», якої немає в жодній цивілізованій країні світу...

Тому, здійснюване паювання «колективних земель» і набуті, на такій базі, права «приватної власності на земельні паї» як, начебто, на природні об'єкти – стали нікчемними, оскільки цей захід не введено з 28 червня 1996 р. – до цього часу – в чинне конституційне поле України, а сам процес такого реформування закономірно не може «завершитися» — в принципі...

Нажаль, на такій основі та через відсутність справжньої земельної реформи в агросфері було перетворено переважну більшість селян-пайовиків на віртуальних орендодавців. Проте, бідні селяни почали легально одержувати мізерну орендну плату, переважно натуроплатою, і це виглядало — «чудом» новітньої реформи...

Однак, посилювалось беззаконня й рейдерство... Замість селянських чи фермерських господарств, на зразок європейських, з'явилися непередбачувані й непрогнозовані великі бізнес-структури і різноманітні посередники, зокрема агрохолдинги з надвеликими розмірами земельних банків (ділянок сільгосп призначення), в тому числі іноземні, сформованих в сумнівний спосіб — через довгострокову оренду, емфітевзис, міну, заставу та інші схеми (фактично прихована власність)... При цьому, — по всій території України відбулося засилля посівів експортно-орієнтованих культур, ліквідація тваринництва, деградація та різке зниження природної родючості ґрунтів, забруднення довкілля, руйнування економічного і демографічного потенціалу сільських поселень, зuboжіння населення і, як наслідок, знищення генофонду української нації...

Штрихи із сьогоднішньої діяльності владної та наукової еліти...

На цьому «попелищі» ряд народних депутатів і окремі вчені відкрито і справедливо стверджують про наявність незаконного (відсутній закон) ринку землі, який іде повним ходом (напевно — не без участі їхніх представників) і, замість того щоб припинити криміногенне свавілля, усунути злочинну діяльність із привласненням земельних ділянок і здійснити законні кроки з повноцінної імплементації чинних конституційних норм, вони намагаються в турборежимі легалізувати наявні правопорушення шляхом зняття фіктивного мораторію і запровадження нібито «прозорого» ринку (обігу) «прихватованих» земель...

Якщо брати до уваги лише ці аргументи як складові пропонованої владою «земельної реформи», то Верховній Раді України треба негайно зняти з розгляду в другому читанні проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обігу земель сільськогосподарського призначення» №2178-10 і зайнятися прогнозованим звершенням комплексної земельної реформи в Україні: нової парадигми[1], як реального шляху реалізації конституційного прагматизму.

При цьому, ряд активних вчених рекомендують перейняти ринковий досвід інших держав, що базується на засадах контрольованості й регульованості (доречі — в некорумпованому середовищі) з боку державних органів і органів місцевого самоврядування. Передбачається, що така «ліберально-ринкова» діяльність обмежуватиме максимальну площу — в «одні руки»; запобігатиме спекуляції; надаватиме можливість дрібним фермерам (фізичним особам) першочергово купувати бажану «землю» (насправді «земельні ділянки»). Також рекомендується дозволити юридичним особам — пізніше набувати «землю» у власність, і лише — згодом (через 3-4 роки), — на основі бажаних результатів проведеного надуманого всеукраїнського референдуму,

надати право іноземцям ставати «ринковими» власниками «родючих земель» України, а фактично — «голих» земельних ділянок... і т. д. і т. п. Проте, незважаючи на безліч правильних на наш погляд наукових і публічних оцінок, посилянь і порад щодо виправлення існуючого стану в земельних відносинах і в природокористуванні, спрямованих на упередження і захист національних інтересів України, такі «рецепти» здебільшого виглядають як благі наміри «причесати» владний законопроект «про ринок землі» (фактично «про внесення змін до...»).

Нажаль, такі «вболівальники» за подальшу долю української землі, як правило (свідомо чи ні), щедро заговорюють і заколискують інформаційний простір гібридною напівправдою, формуючи антиконституційні суспільно-політичні настрої серед українців. Дійшло до того, що стверджують про начебто відсутність права власності всіх громадян України, в тому числі й міських жителів, на землі сільськогосподарського призначення як на природні об'єкти...

Припускаючи, що провідні вчені також не послуговуються сповна (свідомо чи несвідомо) вимогами чинних норм Основного закону України для наукового супроводу подальших засад земельно-аграрної реформи (починаючи з 28 червня 1996 р.) як законних і спрямованих на захист національних інтересів, а навпаки продовжують розпочату ними ж, — в до конституційний період, трансформацію відносин власності і господарювання на селі, ми генерували нові знання на основі чинних норм Конституції України, які пропонуємо багато років, — не лише науковій спільноті, — але й громадянському суспільству у відкритому діалозі.

Тепер, з надією нації на виправлення становища в цій царині, і завдячуючи добрій волі керівництва Відділення аграрної економіки і продовольства НААН визнати нові знання, подаємо на розгляд Загальних зборів – деякі з них, а саме:

Перше знання. Конституційне право власності «на землю» розмежовується за функціональною чинністю — на два різних «об'єкти» і на відповідно різні «суб'єкти» такого права, незалежно від категорії землі, – в агросфері також:

- на землю та її природні ресурси (надра, ґрунти, ліси, водні, енергетичні та інші ресурси) як на природні об'єкти права власності Українського народу (абзац перший ст. 13) — основне національне багатство, що перебуває під особливою охороною держави (абзац перший ст. 14) і є головним природним (земельним) капіталом нації — всіх громадян

(загальнонаціонального суб'єкта власності), — не може бути предметом купівлі-продажу і не підлягає відчуженню будь-ким, на користь будь-кого і в будь-який спосіб;

- на земельні ділянки (межі) як на об'єкти цивільних прав, які перебувають у власності громадян, юридичних осіб чи держави і є земельним капіталом їхніх власників, — навпаки, є предметом купівлі-продажу, оренди, застави тощо.

Такі вимоги — вже частково внормовано в другому і третьому розділах Земельного кодексу України, а також розмежовано (пошарово) на різні об'єкти права власності (на природні об'єкти, в тому числі виділено окремим шаром «ґрунти», а також на земельні ділянки (межі) як об'єкти нерухомого майна) — на Публічній кадастровій карті (мапі) України. Нажаль, відповідні дані і реєстри про юридичні права, економічні, екологічні та інші властивості і особливості всіх природних об'єктів загальнонаціональної власності — до Публічної кадастрової мапи (геоінформаційної системи) поки що не занесені (не взято на баланс національної земельної установи). Земельні паї, що визначалися теоретично в камеральних умовах, і у такий спосіб накладалися їхні (паїв) межі на природні ландшафти, внаслідок чого штучно ділилися цілісні поля на парцели, також залишаються невпорядкованими. Тому, допоки не буде вирішено (виправлено) ці над-вагомні завдання, будь-яка розмова про «ринок землі», є нелогічною, передчасною і протиправною.

Друге знання. Оскільки Конституція України (абзац другий ст. 13) декларує: «Кожен громадянин має право користуватися природними об'єктами права власності народу відповідно до закону», на який (закон) влада поки що не спромоглася, тому господарська діяльність, пов'язана з використанням природних об'єктів права власності Українського народу, може здійснюватися лише в процесі користування (не володіння і не розпорядження) і лише громадянином України — на платній основі — за встановленими регламентами в межах ділянки, яка є у власності такого громадянина (суб'єкта) як фізичної чи його (їх) юридичної особи (сімейного фермерського господарства) як суб'єкта.

Такі суб'єкти (громадяни) — власники земельних ділянок (меж) як об'єктів цивільних прав, не можуть конкурувати з Українським народом як суб'єктом права власності на природні об'єкти (землю) і чекають закону про право користування природними об'єктами в межах сформованих господарств...

Третє знання. Важливо усвідомити, що «вартісна частка природних об'єктів не може

бути меншою від вартісної частки відповідної земельної ділянки (межі)», що стає дієвим інструментом регуляторної політики держави. Зокрема, нами доведено, що ці частки в абсолютній вартості ріллі середньої якості й продуктивності в Україні мають таке співвідношення: 0,65 — природні об'єкти (основне національне багатство) і 0,35 — земельна ділянка як нерухомість.

Ця дійсність (контрольний пакет вартісної складової природного об'єкту), в процесі формування земельної ділянки як об'єкта цивільних прав і просторової основи для здійснення господарської (підприємницької) діяльності в її межах, чи при її ринковому обігу, — має вирішальне право і є суспільним інтересом, адже абзац третій ст. 13 Конституції України декларує: «Власність зобов'язує. Власність не повинна використовуватися на шкоду людині і суспільству».

Четверте знання. Лише за наявності власника-господаря як законного раціонального і дбайливого користувача природних об'єктів, що мудро капіталізуватиме всі чинники господарської діяльності й одержуватиме продукцію (продукти) з високою доданою вартістю, вартість такого землекористування (за нашими прогнозами) зростатиме, корелюючи також вартісні частки «голої» земельної ділянки, природних об'єктів та інших чинників.

Саме цю вимогу задекларовано в Конституції України (абзац четвертий ст. 13): «Держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності та господарювання, соціальну спрямованість економіки» — як ключовий пріоритет діяльності держави, що має стати центральною формулою й водночас інструментом у досягненні мети і завдань справжнього реформування земельних та аграрних відносин в Україні.

Ці та ряд інших аналітичних знань підтверджують вимоги до невідкладного впровадження в життя конституційних норм (статі 13, 14, 41) як норм прямої дії, а також до проведення комплексних наукових досліджень (фундаментальні й прикладні) з даної проблематики. На їхній основі — готувати відповідні проекти законів для органів державної влади України, навчальні й інформаційні матеріали.

В цьому зв'язку, пропонується прийняти до відома та до подальшого застосування - здобуті правдиві знання «конституційного прагматизму» і також рекомендується, на цій основі, повноцінно розглянути на чергових Загальних зборах Відділення аграрної економіки і продовольства НААН наукову доповідь завідувача відділу економіки

природокористування в агросфері ІАП НААН, д.е.н., с.н.с., Олександера Коваліва
«Концептуальні засади звершення земельної реформи в Україні як нової парадигми».

[1] Ковалів О. І. Звершення земельної реформи в Україні: нова парадигма: монографія / Олександр Ковалів. – К.: ДІА, 2016. – 416 с.